

КАФЕДРА СТАРОВИННОЇ МУЗИКИ

Спеціалізоване фортепіано

Освітній ступінь	Магістр	Курс	1, 2
		Семестр	1, 2, 3
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»		
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»		
	Орган		
Статус	Обов'язкова	ECTS	4
		Годин	120
		Індивідуальні	48
		Самостійна робота	72
Форма контролю	Залік		

Інформація про викладача

ПІБ	Булибенко Галина Вікторівна, професорка, професорка кафедри старовинної музики Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, заслужена діячка мистецтв України
Профіль викладача	orcid:0000-0002-1062-8796
e-mail	galinabulybenko@gmail.com

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фортепіано і орган – споріднені клавішні інструменти, які незважаючи на свою різницю, мають багато спільного, а саме – методичні та виконавські завдання щодо роботи над музичними творами та їх інтерпретацією.

Єдність музичних та виконавських завдань робить заняття на цих інструментах взаємодоповнюючими, що дає можливість органістам використовувати при грі на органі весь «арсенал» знань і навичок, одержаних в класі фортепіано, і навпаки – гра на органі дуже корисна для піаністів, якщо піаніст творчо підходить до процесу використання одержаних в органному класі знань та навичок.

Мета курсу – практичне використання одержаних на фортепіанному факультеті вмінь і знань для прискореного оволодіння органом.

Завдання курсу – вдосконалення технічної та виразної бази гри на фортепіано, розвиток артистизму, динамічної побудови форми твору, напрацювання різновидів туше для подальшого використання одержаних навичок в органному виконавстві.

Здобувач повинен знати:

- основні стилі фортепіанної музики та відповідний їм репертуар;
- засоби музичної виразності щодо різних стилів фортепіанної музики;
- професійні навички гри на фортепіано та доцільне користування ними;
- методи подолання складнощів, з якими зустрічається виконавець;

- теоретичні основи гри на фортепіано;
- методи напрацювання навичок самостійної грамотної роботи над музичним твором;
- основні принципи педалізації в різних музичних стилях та формах;
- особливості вибору темпу в творах різних стилів та тонкощі використання музичного часу;
- основи грамотного вивчення музичного матеріалу та обґрунтування своєї концепції щодо його виконання.

Здобувач повинен вміти:

- самостійно вивчити та виконати будь-який фортепіанний твір;
- грамотно застосовувати засоби виконавської виразності для яскравого виконання музичного твору;
- накопичити та творчо використати навички, одержані в класі «фортепіано», для вивчення свого основного інструмента «орган»;
- постійно підвищувати технічний рівень гри на фортепіано;
- напрацювати навички будування своєї власної виконавської концепції при здійсненні інтерпретації будь-якого твору.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

ПЕРЕЛІК ТЕМ

Змістовий модуль 1. Розвиток піаністичних можливостей здобувача

Тема 1. Робота над звуковидобуванням при грі legato у кантиленних розділах твору

Тема 2. Робота над розвитком піаністичних можливостей здобувача з урахуванням рівня його попередньої підготовки та індивідуальних фізично-моторних якостей

Тема 3. Особливості формобудування в вільних формах

Тема 4. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриття творчої особистості здобувача

Тема 5. Обговорення використання технічних можливостей фортепіано

Змістовий модуль 2. Яскравість виконання та артистизм

Тема 6. Робота над динамічним наповненням твору

Тема 7. Робота над концертним виконанням творів та підготовкою до концертних виступів

Тема 8. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору

Тема 9. Тонкощі педалізації в фортепіанних творах композиторів-романтиків

Тема 10. Робота над музичною формою творів та виявлення їх технічних складнощів

Змістовий модуль 3. Перевірка самостійності в роботі над творами

Тема 11. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору

Тема 12. Активізація самостійності творчих музичних рішень, виконавської ініціативи в інтерпретації музичних творів, розвитку образно - асоціативного мислення

Тема 13. Робота над концертним виконанням творів та підготовкою до концертних виступів

Тема 14. Робота над вихованням виконавської впевненості, артистизму та розкриття творчої особистості здобувача

ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

1. Вербальний: інтерактивний (діалог, бесіда).

2. Практичний: аналітична практика.

3. Наочний: демонстрація.

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Головною формою контролю з дисципліни «Спеціалізоване фортепіано» для органістів освітнього ступеня «Магістр» денної форми навчання є диференційовані заліки у 1, 2 та 3 семестрах. **Поточною формою контролю** є уроки з викладачем – піаністом та виступи здобувача у любых концертах фортепіанного факультету. Приймання диференційованих заліків здійснюють викладачі кафедри спеціального фортепіано.

Репертуар, що вивчається здобувачем, фіксується у особовій репертуарній картці здобувача, яка слугує характеристикою системної роботи здобувача для екзаменаційної комісії. Репертуарна картка віддзеркалює весь творчий шлях здобувача та свідчить про ступінь його виконавської активності. Складаючи програми для вивчення здобувачем, викладач повинен керуватися вимогами художньої цілісності творів та методичною доцільністю напрацювання у здобувача навичок та вмінь, які необхідні для просування його в галузі основного фаху – “орган”.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Виступи на академічних концертах	10
2.	Виступи в концертах класу/ ансамблевих концертах	15
3.	Участь у майстер-класах (активна форма), конкурсах, фестивалях, запис відео для участі в онлайн конкурсах та інших творчих проектах	10
4.	Участь у майстер-класах (пасивна форма), семінарах, практикумах, що присвячені проблемам ансамблевого виконавства	10
5.	Відвідування культурно-мистецьких заходів з подальшим аналізом	5
6.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань здобувачів

90–100–А– відмінно – Здобувач систематично відвідує заняття, повністю виконав залікову програму; відмінний рівень виконання творів; повністю оволодів культурою педалізації; виконання всіх творів відповідає їх стилю; правильно вибраний темп при виконанні творів; програма виконана дуже музикально; відмінно вибудована форма в творах; оволодів мистецтвом емоційного переключення в творах; грає артистично.

82–89–В– добре – Здобувач систематично відвідує заняття, повністю виконав залікову програму; відмінний рівень виконання творів; повністю оволодів культурою педалізації; виконання всіх творів відповідає їх стилю; правильно вибраний темп при виконанні творів; програма виконана музикально; вибудована форма в творах; емоційне переключення в творах настає не відразу після початку гри; грає достатньо артистично.

74–81–С– добре – Здобувач досить систематично відвідує заняття, повністю виконав залікову програму; хороший рівень виконання творів; над мистецтвом педалізації ще треба працювати; виконання не всіх творів відповідає їх стилю; правильно вибраний темп при виконанні творів; програма виконана музикально; не во всіх творах добре вибудована форма; переключення в творах настає не відразу після початку гри; грає не достатньо артистично.

64–73– D – задовільно – Здобувач досить систематично відвідує заняття, виконав залікову програму; не дуже хороший рівень виконання творів; над мистецтвом педалізації ще треба працювати; виконання половини творів не відповідає їх стилю; в деяких творах не вірно вибраний темп; програма виконана не музикально; не во всіх творах добре вибудована

форма; емоційне переключення в творах майже не відчувається; грає не достатньо артистично.

60–63– Е – задовільно – Здобувач не систематично відвідує заняття, виконав не всю залікову програму; посередній рівень виконання творів; над мистецтвом педалізації треба працювати; виконання творів не відповідає їх стилю; в деяких творах не вірно вибраний темп; програма виконана не музикально; не во всіх творах добре вибудована форма; емоційне переключення в творах майже не відчувається; грає не артистично.

35–59–FХ – незадовільно – Здобувач майже не відвідує заняття, виконав не всю залікову програму; поганий рівень виконання творів; виконання творів не відповідає їх стилю; в творах не вірно вибраний темп; програма виконана з текстовими помилками; в творах погано побудована форма; емоційне переключення в творах не відчувається; грає не артистично.

1–34– F – незадовільно – Здобувач не відвідує заняття, не виконав залікову програму; залік не склав.

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів у публічних виступах в якості виконавця, помічника органіста або ведучого концертного виступу органного класу, а також відвідування найрізноманітніших культурно-мистецьких заходів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Виконавські школи вищих учбових закладів України: тематичний збірник наукових праць/ Київська державна консерваторія ім. П.І. Чайковського. – Київ, 1990. – 180 с.
2. Зі спадщини майстрів. Книга перша: Збірка статей//Науковий вісник НМАУ. – Вип..30. – К., 2003.- 284 с.
3. Кас'яненко Л.О. Робота піаніста над фактурою: Посібник з вивчення виконавчої інтерпретації фактури фортепіанного твору. – К., НМАУ, 2003. – 168 с.
4. Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво Шопена: Науково-методичний нарис. – Тернопіль: СМП „АСТОН”, 2000. – 80 с.
5. Київська фортепіанна школа. Імена та часи: Колективна монографія. – Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. – 630 с.
6. Рощина Т. Володимир Вячеславович Пухальський (1848 – 1933 гг.), засновник київської фортепіанної школи// Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2004. - Вип. 13. – С. 117 – 126.
7. Рощина Т. Кантилена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного діяча київської школи піанізму// Музичне виконавство. Кн. 9. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2003. – Вип.26. – С. 82 – 93.
8. Рощина Т. Олександр Александров про музичний романтизм як явище піаністичної культури //Культурологія та мистецтвознавство.– К.: Київське музикознавство, 2003. - Вип. 9. – С. 171 – 183.
9. Рощина Т. Репертуарна модель піаніста – виконавця: творчий пошук чи вибір стереотипу // Музичний твір як творчий процес. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2002. – Вип..21. – С.246 - 253.
10. Рощина Т. Деякі проблеми української школи піанізму на рубежі століть// Музичне виконавство. Кн. 6. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2000. – Вип. 14. – С. 41 – 49.

11. Рощина Т. З історії київської фортепіанної школи: професор Володимир Володимирович Нільсен // Культурологія та мистецтвознавство.— К.: Київське музикознавство, 2004. - Вип. 15. — С. 248 — 258.
12. Рощина Т. Світло особистості Лідії Борисівни Шур — музиканта і педагога// Музичне виконавство. — К.: Науковий вісник НМАУ, 1999. — Вип. 3. — С. 162 — 170.
13. Руденко Н.І., Регіна Самійлівна Горовиць та її уроки/— Монографія. — Київ: КДВМУ, 2001. — 255 с.
14. Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.1. — Київ: КДВМУ, 1997. — 76 с.
15. Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.2. — Київ: КДВМУ, 1998. — 112 с.
16. Снегірьов О.М. Піаністи України. Вип.3. — Київ: КДВМУ, 1999. — 79 с.
17. Снегірьов О.М. Піаністи України ХХ ст. — Київ: КДВМУ, 2001. — 159 с.
18. Фридерік Шопен: Збірка статей.//Науковий вісник НМАУ. Вип..9.- Львів: Видавництво „Сполом”, 2000. — 399 с.
19. Хурсіна Ж.І. Видатні педагоги-піаністи Київської консерваторії (1917 — 1938). — К.: Муз. Україна, 1990. — 134 с.
20. Шукайло В.Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста: Навчальний посібник. — Х.: Факт, 2004. — 160 с.